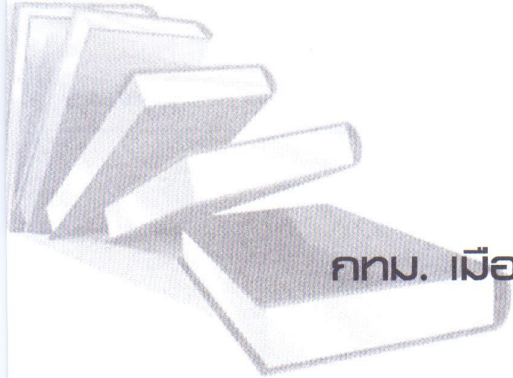

กทม. เมืองหนังสือโลก ๒๕๕๖

สุจิตร สุวภาพ

คณะกรรมการฯ จัดทำเอกสารเพื่อเสนอยูเนสโก ให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหนังสือโลกในปี ๒๕๕๖ ประกอบด้วยเรื่องราวตั้งแต่การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การอ่านและหนังสือของไทย ฐานทุนส่งเสริมการอ่านของกรุงเทพฯ ขอบเขตการทำงานและกลุ่มเป้าหมายยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนสู่การเป็นเมืองหนังสือโลก ๒๕๕๖ โครงการสำคัญในปี ๒๕๕๖ และงบประมาณตลอดจนความสอดคล้องกับเกณฑ์การคัดเลือกทั้ง ๖ ข้อของ UNESCO

Bangkok World Book Capital 2013

Suchit Suwaphab

Before submitted to UNESCO, Bangkok World Book Capital Committee had prepared the proposal "Bangkok World Book Capital 2013". This documents consisted of the history of books and reading in Thailand, foundation capital for reading promotion, working area, target groups, strategic plan to the year 2013, important projects for 2013 as well as the budget in line with 6 selective guidelines of World Book Capital of UNESCO.

กทม. เมืองหนังสือโลก ๒๕๕๖

สุจิตร สุภาพ*

คณะกรรมการฯ จัดทำเอกสารเพื่อเสนอยูเนสโก ให้กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหนังสือโลก ในปี ๒๕๕๖ โดยคณะกรรมการฯ ชุดจัดทำเอกสารได้จัดทำเอกสารซึ่งประกอบด้วยเรื่องราวตั้งแต่การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การอ่านและหนังสือของไทย ฐานทุนส่งเสริมการอ่านของกรุงเทพฯ ขอบเขตการทำงานและกลุ่มเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนสู่การเป็นเมืองหนังสือโลก ๒๕๕๖ โครงการสำคัญในปี ๒๕๕๖ และงบประมาณ ตลอดจนความสอดคล้องกับเกณฑ์การคัดเลือกทั้ง ๖ ข้อของ UNESCO ทั้งนี้มีรายละเอียดของเอกสารฯ สรุปได้ดังนี้**

๒๒๐ กว่าปีที่กรุงเทพฯ เป็นเมืองหลวงของประเทศไทย การเรียนรู้ของคนไทยได้เคลื่อนตัวจากการศึกษาที่มีวิถีในชุมชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งดำเนินมายาวนานก่อนหน้านั้นหลายร้อยปี เข้าสู่ระบบการศึกษาตามแบบแผนของโลกตะวันตก ซึ่งเปิดโอกาสให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาโดยเสมอหน้า วัฒนธรรมการเรียนรู้ของคนไทยค่อยๆ ปรับตัวจากเรียนรู้ด้วยการฟัง มาสู่การอ่านหนังสือ

ทุกวันนี้คนไทยมีโอกาसान่านหนังสือมากขึ้น ปัจจุบันในแต่ละปี สำนักพิมพ์กว่า ๔๕๐ แห่งร่วมกับหน่วยงาน และสถาบันการศึกษาต่างๆ ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพฯ ได้ขอ ISBN กว่า ๒๘,๐๐๐ เรื่องต่อปี และมีการจัดพิมพ์หนังสือทั้งที่เขียนโดยนักเขียนไทยและที่แปลมาจากต่างประเทศออกจำหน่ายในร้านหนังสือกว่า ๑๕,๐๐๐ เรื่อง เฉลี่ยวันละ ๔๒ เรื่อง เนื้อหาครอบคลุมกว้างขวางสำหรับคนทุกวัย ผลิตหนังสือป้อนเข้าสู่ร้านหนังสือกว่า ๑,๓๐๐ แห่ง และห้องสมุดกว่า ๑,๐๐๐ แห่งในกรุงเทพฯ เพื่อตอบสนองต่อความใฝ่รู้และความต้องการที่จะพัฒนาของประชาชน กทม.กว่า ๑๐ ล้านคน

แต่ละปี องค์กรต่างๆ นับตั้งแต่สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย สมาคมนักแปลและล่ามแห่งประเทศไทย สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จัดจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย รวมทั้งองค์กรอื่นๆ ทั้งจากภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน รวมถึงชุมชน และประชาสังคม ทั้งภายในและภายนอกแวดวงการศึกษา ได้ร่วมกันขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านแก่เด็ก เยาวชน ชาวกรุงเทพฯ และคนไทยทั่วประเทศอย่างเข้มข้น เห็นได้ชัดเจนจากงานแสดงหนังสือระดับชาติที่จัดขึ้นโดยสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จัดจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย ปีละ ๒ ครั้งเพื่อรวมคนรักหนังสือให้ได้มาพบกันนั้น มีผู้เข้าร่วมแต่ละครั้งกว่า ๑,๕๐๐,๐๐๐ คนในเวลาเพียง ๑๐ วัน

*กรรมการพิจารณากำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางพัฒนากรุงเทพฯ ให้เป็นมหานครแห่งการอ่าน สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว, กรุงเทพมหานคร.

**จากเอกสารฯ ที่ยื่นเสนอต่อยูเนสโกโดยคุณสุภาวดี หาญเมธี ผู้รวบรวมและจัดทำเอกสารฯ ภาควิชาภาษาไทย เพื่อยื่นต่อยูเนสโก

ทว่า เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรทั้ง ๖๓ ล้านคนของประเทศ สถิติการอ่านของคนไทยยังต่ำอยู่ และที่สำคัญก็คือ ท่ามกลางการเคลื่อนตัวของโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลง รวดเร็ว ซับซ้อนและคาดการณ์ได้ยาก สังคมไทยก็เช่นเดียวกับประเทศที่กำลังพัฒนาทั่วโลก ซึ่งต่างได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการเมืองการปกครอง เทคโนโลยีสื่อสารใหม่ๆ เข้ามามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของผู้คนอย่างไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้

วัฒนธรรมเรียนรู้ด้วยการอ่านคือหนึ่งในคำตอบที่สำคัญที่สุดของสังคมไทย

ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลไทยในปี ค.ศ.๒๐๐๘ จึงได้ประกาศให้ “การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ” และปี ค.ศ.๒๐๐๙-๒๐๑๔ เป็น “ทศวรรษแห่งการอ่าน” ของประเทศไทย

กลุ่มภาคีเครือข่ายในกรุงเทพฯ ที่ตระหนักในความสำคัญของการอ่าน ได้รวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น โดยมีกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลาง ร่วมกันจัดสมัชชาการอ่าน กรุงเทพฯ ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ประกาศการณณรงค์ส่งเสริมการอ่านครั้งใหญ่ที่สุดเท่าที่เคยมีในประวัติศาสตร์ของประเทศ จากวันนั้นกว่า ๙๐ องค์กร ได้ร่วมกันลงนามสนับสนุนพันธสัญญา Bangkok Read for Life เพื่อช่วยกันก่อร่างสร้างฐานวัฒนธรรมการอ่านของคนไทยให้เข้มแข็ง เพื่อชีวิตที่ดีกว่าและเพื่อสังคมที่เข้มแข็ง น่ายุ่ และมีสันติสุข

อ่านเพื่อรู้จักและรักรากเหง้าตนเอง (Bangkok Read for Life)

ด้วยภาคีการอ่าน กรุงเทพฯ ตระหนักว่า หนังสือคือยานที่พาผู้คนเคลื่อนข้ามผ่านกาลเวลา เชื่อมอดีตเข้ากับปัจจุบัน และมุ่งหน้าสู่การค้นหอนาคตที่ดีขึ้น

สังคมไทยแต่ดั้งเดิมมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นสวยงามในวิถีชีวิตทุกมิติ ทั้งระดับบุคคล และสังคม ทั้งวัฒนธรรมราชสำนักที่ประณีตอลังการ และวัฒนธรรมสามัญชนที่เรียบง่ายและสมถะ โดยมีค่านิยมแห่งพุทธศาสนาโอบอุ้มไว้อย่างสวยงาม และขณะเดียวกัน ก็เอื้อเสรีในความแตกต่างของความเชื่อ และการนับถือศาสนาอื่นๆ หากด้วยกระแสแห่งโลกาภิวัตน์ที่พัดแรง และมุ่งเปลี่ยนให้ทั้งโลกเป็นโลกเดียวทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมในช่วงกว่าทศวรรษที่ผ่านมา สังคมไทยจึงต้องยิ่งมุ่งเน้นการศึกษา รากเหง้าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของตนอย่างเข้มข้น ค้นหาภูมิปัญญาอันลึกซึ้งที่บรรพชนได้คิดค้นศึกษาและบันทึกจดจารเอาไว้ เพื่อให้คนรุ่นใหม่มีโอกาสหยั่งถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตน ทั้งทัศนะ ความเชื่อ ค่านิยม แนวการดำเนินชีวิตที่ใส่ใจในความสัมพันธ์กับผู้คน และสอดคล้องกับธรรมชาติ การทำมาหากินบนพื้นฐานภูมิสังคมของไทย การดูแลสุขภาพ รวมถึง ศิลปะและวัฒนธรรม ที่อุดมสมบูรณ์ของบรรพชน

อ่านเพื่อรู้ : รู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น และรู้จักโลก (Bangkok Read for Life)

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่ดูซับซ้อน ภาติการอ่าน กรุงเทพฯ มุ่งที่จะส่งเสริมให้คนไทยอ่านอย่างคิดวิเคราะห์เพื่อไม่ตกเป็นเหยื่อของข่าวสารที่ท่วมล้นจนเกินความต้องการ สร้างแรงบันดาลใจใหม่ๆ แก่ผู้คนและสังคม เพื่อหาทางเลือกใหม่ โอกาสใหม่ แก่ชีวิตและสังคม

อ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต (Bangkok Read for Life)

ในยุคที่ผู้คนทั่วโลกหลั่งไหลเข้าสู่เมืองใหญ่ กรุงเทพฯ ก็เผชิญกับความท้าทายของสังคมเมืองเช่นเดียวกัน มากด้วยปัญหาทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ฯลฯ แต่คนกรุงเทพฯ ก็มุ่งมั่น อดทน และเรียนรู้ที่จะเอาชนะอุปสรรคความยากลำบากที่มากับวิถีเมืองสมัยใหม่ และพยายามที่จะใช้ชีวิตอยู่กับเมืองให้ได้อย่างมั่นคง ภาติการอ่าน กรุงเทพฯ มุ่งส่งเสริมให้ผู้คนอ่าน เพื่อเรียนรู้มุมมองใหม่ๆ วิธีการใหม่ๆ ที่จะอยู่ในเมืองใหญ่ได้อย่างเข้มแข็ง ปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลงที่เข้ามาอย่างรวดเร็วได้ทัน พร้อมกับการปรับปรุงคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ สุขภาพอนามัย จัดการมลพิษในสิ่งแวดล้อม บริหารเวลากับการเดินทาง จัดความสัมพันธ์กับผู้คนรอบข้าง การจัดการกับความเครียด ขณะเดียวกันก็ช่วยกันสร้างสรรค์กรุงเทพฯ ให้เป็นเมืองที่น่าอยู่ยิ่งขึ้น

อ่านเพื่อรัก : รักและเมตตาต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อโลกใบเดียวนี้ (Bangkok Read for Life)

ในภาวะที่ประเทศไทยกำลังเผชิญสถานการณ์การแสวงหาจุดยืนที่มั่นคงในโลกยุคใหม่ มีความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลายต่อเส้นทางที่ประเทศจะก้าวเดินต่อไป จนอาจพัฒนาเป็นความขัดแย้งในสังคม ภาติการอ่านมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมให้การอ่านและหนังสือสร้างบทสนทนาระหว่างผู้คนเตือนสติผู้คนให้อดทนอดกลั้น และโอบรับความแตกต่างเหล่านั้นอย่างสันติวิธี ด้วยความเคารพ เมตตาต่อกันและด้วยจิตใจที่ปรารถนาดีต่อสังคมเป็นที่ตั้ง เพื่อนำประชาธิปไตยและสันติสุขมาสู่ประเทศ

จากอ่านสู่เขียน บันทึกเพื่อสังคมไทยและเพื่อโลก (Bangkok Read for Life)

แม้โลกาภิวัตน์จะให้โอกาสใหม่ๆ แก่ผู้คน แต่ก็ยังมีปัญหาและความท้าทายจำนวนไม่น้อยติดตามมาด้วยเสมอ สังคมไทยไม่เพียงแต่ต้องสร้างสรรค์สังเคราะห์ความรู้ใหม่ๆ ขึ้นอย่างจริงจัง เพื่อแก้ไขปัญหาและเผชิญหน้าความท้าทายอย่างเข้มแข็ง หากยังต้องทบทวนและฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย อันเป็นมรดกฐานชีวิตที่มีคุณค่าที่กระจายอยู่ในผืนแผ่นดินไทย เพื่อไปเติมเต็มคำตอบหรือทางออกที่เหมาะสมแก่ชีวิตสมัยใหม่ ภาติการอ่าน กรุงเทพฯ มุ่งมั่นที่จะสร้างวัฒนธรรมการอ่านที่ยั่งยืน เพื่อต่อยอดแตกแขนงไปสู่การสืบค้น และการบันทึกองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้มีการสืบสานระบบวิธีคิด และวิถีชีวิตของคนไทยไว้ได้อย่างยั่งยืน

มุ่งหน้าสู่เมืองหนังสือโลก ๒๕๕๖ (WORLD BOOK CAPITAL ๒๐๑๓)

ภาคีการอ่าน กรุงเทพฯ ไม่เพียงแต่จะรณรงค์ Bangkok Read for Life ให้เกิดขึ้นในปี ๒๕๕๖ ที่กรุงเทพฯ เสนอตัวเป็น World Book Capital เท่านั้น หากแต่ภาคีทุกส่วนที่ร่วมในการรณรงค์นี้มีพันธสัญญาต่อกันตั้งแต่กลางปี ๒๕๕๓ และเริ่มต้นโครงการอย่างเป็นทางการตั้งแต่สมัชชาการอ่าน กรุงเทพฯ ต้นปี ๒๕๕๔ และจะดำเนินต่อไปจนถึงปี ๒๕๕๖ และหลังจากนั้นอีก เพื่อให้มั่นใจว่าวัฒนธรรมการอ่านที่เข้มแข็งได้ฝังรากหยั่งลึกอย่างยั่งยืนในสังคมกรุงเทพฯ และประเทศไทยอย่างแท้จริง

จุดหมายและวัตถุประสงค์

๑. สร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านให้เข้มแข็งในสังคมไทย ให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าของการอ่าน ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการเปลี่ยนแปลงชีวิต สร้างพลังแก่ผู้คนและสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนทุกกลุ่ม ให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สุขภาพ และปัญญา โดยส่งเสริมให้การอ่านอยู่ในวิถีชีวิตประจำวันของคนไทย จนเป็นนิสัยโดยเฉพาะของเด็กและเยาวชน

๒. ใช้การอ่านเป็นเครื่องมือจรรโลงปัญญา สร้างกระบวนการคิดของประชาชนไทย อย่างเป็นระบบ สังเคราะห์ให้ได้เป็นเหตุเป็นผล สามารถทำความเข้าใจโลกที่เป็นพลวัต ซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงรวดเร็วอย่างรู้เท่าทันและตอบสนองได้อย่างเหมาะสม

๓. ใช้การส่งเสริมการอ่านเป็นเงื่อนไขสร้างความรัก ความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจ ระหว่างกลุ่มต่างๆ คลี่คลายความขัดแย้งและสร้างสันติสุขในจิตใจของผู้คน ผ่านเวทีความร่วมมือที่แน่นเหนียวของเครือข่ายทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศไทย และกับต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

๔. ใช้การส่งเสริมการอ่าน เป็นเวทีนำความคิดอันหลากหลายของผู้คน มาเชื่อมต่อกันบนพื้นฐานความเคารพในความแตกต่าง สร้างสรรค์ประชาธิปไตยของประเทศไทยให้เข้มแข็ง

๕. ให้ World Book Capital เป็นกำลังใจและจุดหมายสำคัญทั้งของคนไทย และผู้คนในภูมิภาค กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือเพื่อสร้างความตื่นตัวต่อการอ่าน เพื่อเรียนรู้และปรับตัวตลอดชีวิต พร้อมทั้งจะยืนอยู่ในโลกาภิวัตน์อย่างสง่างาม

ฐานทุนการส่งเสริมการอ่านของกรุงเทพฯ (Reading Capitals of the Capital)

เป็นที่ตระหนักกันดีว่า การส่งเสริมให้ผู้คนอ่านหนังสือนั้น ไม่สามารถที่จะผลักดันเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง หากจะต้องประกอบด้วยกลไก ๓ อย่าง ได้แก่

๑. ภาคการผลิตหนังสือ ที่จะต้องมีการส่งเสริมนักเขียน นักแปล นักออกแบบและวาดภาพประกอบ ให้สร้างผลงานที่มีคุณภาพ มีคุณค่า พร้อมไปกับการส่งเสริมสำนักพิมพ์ให้สามารถดำเนินธุรกิจที่สร้างคุณภาพการแก่การพัฒนาสังคมนี้ พัฒนาต่อไปได้อย่างมั่นคง

๑. ให้มีนโยบายของกรุงเทพมหานครที่ชัดเจนและต่อเนื่อง ในการเป็นหน่วยงานแกนกลาง กำหนดนโยบายสนับสนุนการอ่านทั้งด้านงบประมาณ และประสานงานส่งเสริมการอ่านกับภาคีต่างๆ อย่างจริงจัง รวมทั้งผู้บริหารเมืองก้าวออกมาเป็นต้นแบบในการรณรงค์ต่างๆ
๒. ร่วมเปลี่ยนกระบวนทัศน์สังคมและสื่อสารสาธารณะ ให้ประชาชนทุกกลุ่มตระหนักความสำคัญของการอ่าน และเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยมมารักการอ่าน ผ่านการสื่อสารสาธารณะหลากหลายรูปแบบ โดยใช้สื่อทุกแขนง ทั้งออฟไลน์ ออนไลน์ ทั้ง traditional และ new media ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างจริงจัง โดยเฉพาะกลุ่มครอบครัวที่จะเป็นผู้วางรากฐานการอ่านตั้งแต่วัยเยาว์
๓. สร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคที่เข้มแข็ง ส่งเสริมสนับสนุนให้กำลังใจซึ่งกันและกัน พัฒนาวิชาชีพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกส่วน ตั้งแต่ต้นน้ำ จนถึงปลายน้ำ และทุกส่วนนำทรัพยากรที่มีทั้งร่างกาย แรงใจ ปัญญา วัตถุ ฯลฯ มาร่วมมือลงขันในการทำงานอย่างเข้มข้น เพื่อให้เกิดผลสูงสุด โดยกรุงเทพมหานครจัดตั้งศูนย์ประสานงานภาคีการอ่าน ที่จะเป็นศูนย์กลางประสานความร่วมมือ และสนับสนุนภาคีอย่างเต็มกำลัง
๔. เปิดพื้นที่การอ่านที่เข้าถึงง่าย พัฒนาพื้นที่การอ่านเดิม ทั้งห้องสมุดประเภทต่างๆ ร้านหนังสือที่ได้ดำเนินการมาก่อนในทุกพื้นที่ให้มีคุณภาพ และพร้อมบริการอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมๆ ไปด้วยกับการเปิดพื้นที่การอ่านใหม่ๆ โดยเฉพาะที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตเมืองใหญ่ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการอ่านได้ง่ายที่สุด
๕. ส่งเสริมกิจกรรมการอ่านที่หลากหลาย “ทุกคนอ่าน ทุกที่ ทุกเวลา” ทั้งในครอบครัว โรงเรียน สถานศึกษา ศาสนสถาน พื้นที่สาธารณะ สถานประกอบการ ทั้งส่งเสริมการอ่านด้วยเทคนิคและกลวิธีที่เข้าถึงคนทุกกลุ่มวัยอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกัน

๒. ภาคการทำให้ประชาชนเข้าถึงหนังสือ ซึ่งประกอบไปด้วยการพัฒนาให้มีห้องสมุดคุณภาพที่เข้าถึงง่าย สะดวกในรูปแบบต่างๆ เช่น ห้องสมุดเคลื่อนที่ ห้องสมุดในชุมชน ในสถานศึกษา ฯลฯ เพื่อเปิดโอกาสอย่างทั่วถึงแก่เด็ก เยาวชนและประชาชนทุกผู้ทุกนามโดยเสมอภาค รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนร้านจำหน่ายหนังสือคุณภาพ ให้กระจายทั่วถึง ช่วยให้ประชาชนที่มีกำลังซื้อได้ซื้อหนังสือที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของตนเองโดยสะดวก

๓. ภาคการรณรงค์ส่งเสริมการอ่าน เพื่อกระตุ้นให้ผู้คนทุกรุ่น โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่กำลังเติบโต ได้ตื่นตัวต่อการอ่าน ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและสร้างวัฒนธรรมการอ่านในสังคมให้เข้มแข็ง ตั้งแต่มิถุนายน ๒๕๕๓ จนถึงปี ๒๕๕๖ หลังจากได้เชื่อมต่อภาคีเครือข่ายจำนวนมากในกรุงเทพฯ จากทั้ง ๓ ภาคส่วนข้างต้นอย่างเข้มแข็ง ภายใต้การประสานงานเป็นแกนกลางของกรุงเทพมหานคร โดยสำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว ได้ทำให้การขับเคลื่อนการสร้างวัฒนธรรมการอ่านของกรุงเทพฯ ดำเนินไปอย่างมีพลัง มีความเป็นเอกภาพและหนุนเนื่องต่อเชื่อมกันอย่างแข็งขันและสามัคคี จากอิฐก้อนเล็กก้อนน้อยที่แต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงาน แต่ละกิจกรรมได้ทำขึ้น เมื่อได้มาก่อกองต่อยอดเรียงร้อย ได้ก่อเกิดเป็นฐานทุนของกรุงเทพฯ ที่ลาดปูเส้นทางไปสู่ World Book Capital ในปี ๒๕๕๖ อย่างมั่นใจ

นโยบายรัฐต่อการอ่าน : การอ่านเป็นวาระของชาติ

เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๒ คณะรัฐมนตรีไทย โดยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ได้มีมติ ให้ ๑) การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ ๒) วันที่ ๒ เมษายน ทุกปี เป็นวันรักการอ่าน ๓) ปี พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑ เป็นทศวรรษแห่งการอ่าน และ ๔) แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการอ่านของชาติ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน โดยจะขับเคลื่อน “การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ” จากการประกาศมติดังกล่าวถือว่า จะเป็นหมุดสำคัญที่สร้างขวัญ กำลังใจและทำให้ผู้คนในแวดวงส่งเสริมการอ่านมีความหวังมากขึ้น ด้วยเหตุว่า เมื่อนโยบายได้ปักธงลงแล้ว จะเปิดทางสร้างเงื่อนไขเพื่อการพัฒนาที่ชัดเจนขึ้น โอกาสของความสำเร็จักจะค่อยๆ ปรากฏตัว

ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนการเป็นมหานครแห่งการอ่าน

จากการประชุมภาคีและการจัดสมัชชา ที่ประชุมได้ร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ ๕ ข้อ เพื่อขับเคลื่อนให้การรณรงค์ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ บรรลุสู่เป้าหมายที่จะเสนอตัวเป็น World Book Capital ในปี ๒๕๕๖ และสร้างวัฒนธรรมการอ่านที่ยั่งยืนในระยะยาว ดังนี้

จากการที่คณะกรรมการฯ ได้จัดทำเอกสารเพื่อเสนอต่อองค์การยูเนสโก เพื่อเสนอตัวเป็นเมืองหนังสือโลก ปี ๒๕๕๖ เมื่อปลายเดือนเมษายน ๒๕๕๔ โดย ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ผู้ว่า กทม. ซึ่งมีเมืองที่ยื่นเสนอต่อยูเนสโกในการเสนอชื่อเป็นเมืองหนังสือโลกอีก ๖ เมือง ๖ ประเทศ ได้แก่ กรุงโคโร ประเทศสาธารณรัฐอียิปต์ เมืองอินซอน ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี เมืองเคาซอน ประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เมืองควิโต ประเทศสาธารณรัฐเอกวาดอร์ เมืองชาร์เวีย ประเทศสหรัฐอเมริกา และ เมืองเสิ่นเจิ้น ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

ปรากฏว่ากรุงเทพมหานคร ได้รับคัดเลือกให้เป็น World Book Capital ๒๕๕๖ โดยคณะกรรมการคัดเลือกเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๔ ณ สำนักงานใหญ่ องค์การยูเนสโก ด้วยเหตุผลที่กรุงเทพฯ “แสดงความมุ่งมั่นที่จะผลักดันทั้งผู้มีส่วนได้เสียในวงการหนังสือ และภาคส่วนอื่นๆ เข้ามาร่วมมือกันอย่างหลากหลาย พัฒนาโครงการที่มุ่งประโยชน์ชุมชน และมีพันธสัญญาในระดับสูงที่จะผลักดันกิจกรรมต่างๆ ที่เสนอไว้อย่างจริงจัง” ซึ่งคณะกรรมการคัดเลือกประกอบด้วยผู้แทนจากสมาคมผู้จัดพิมพ์นานาชาติ (IPA), สหพันธ์ผู้จำหน่ายหนังสือนานาชาติ (IBF), สหพันธ์สมาคมและสถาบันห้องสมุดนานาชาติ (IFLA) และองค์การยูเนสโก

นอกจากนี้เลขาธิการ IPA - Jens Bammel ยังได้กล่าวว่า “IPA รู้สึกประทับใจในเอกสารที่กรุงเทพฯ ได้ยื่นสมัครต่อคณะกรรมการมาก สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย (PUBAT) ซึ่งเป็นสมาชิกของ IPA เองก็ให้การสนับสนุนการยื่นสมัครนี้ด้วยความอดทนมาหลายปี และได้ทำงานอย่างหนักเพื่อรวบรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในส่วนต่างๆ เข้ามาร่วมกัน โดยเมื่อ ๔ ปีก่อนก็เคยยื่นมาแล้วครั้งหนึ่ง ในปีนี้ภาคีการอ่านกรุงเทพฯ ได้รวบรวมหน่วยงานต่างๆ ถึง ๕๐๐ องค์การทั้งในและนอกวงการ (เช่น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย) เพื่อร่วมกันเสนอโครงการที่ชัดเจน น่าตื่นตาตื่นใจ และมีความมุ่งมั่นสูง เพื่อให้กรุงเทพฯ ได้เป็น World Book Capital ในปี ๒๕๕๖ ซึ่ง IPA ขอแสดงความยินดีกับกรุงเทพฯ ด้วยความจริงใจ เอกสารครั้งนี้มีแนวคิดและการริเริ่มใหม่ๆ ที่น่าสนใจจำนวนมาก ทั้งแสดงออกถึงความมุ่งมั่นอย่างสูงที่จะผลักดันให้สำเร็จ เช่น ปรับอาคารศาลาว่าการกรุงเทพฯ ให้กลายเป็น “พิพิธภัณฑ์เมือง” และ “หอสมุดเมือง” และ กรุงเทพฯ จะมีพิพิธภัณฑ์การ์ตูนไทย เกิดขึ้น เป็นต้น นอกจากนี้ IPA ก็ยังยินดีเป็นอย่างยิ่งที่กรุงเทพฯ เสนอตัวที่จะเป็นเจ้าภาพการประชุม IPA Publishers Conference ในปี ๒๐๑๔ ด้วย ซึ่ง IPA พร้อมที่จะร่วมงานกับเพื่อนชาวไทย โดยเฉพาะสำนักพิมพ์ของไทย และ PUBAT เพื่อนำความสำเร็จมาสู่การเป็นเมืองหนังสือโลกของกรุงเทพฯ ต่อไป”

สำหรับเมืองที่เคยเป็นเจ้าภาพเมืองหนังสือโลก ได้แก่ ปี ๒๕๕๔ กรุงมาดริด ประเทศสเปน ปี ๒๕๕๕ เมืองอเล็กซานเดรีย ประเทศอียิปต์ ปี ๒๕๕๖ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย ปี ๒๕๕๗ เมืองอัมสเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์ ปี ๒๕๕๘ เมืองตูริน ประเทศอิตาลี ปี ๒๕๕๙ กรุงโบโกตา ประเทศโคลัมเบีย ปี ๒๕๖๐ กรุงอัมสเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์ ปี ๒๕๖๑ กรุงเบรุต ประเทศเลบานอน ปี ๒๕๖๒ กรุงลพบุรี ประเทศสโลวีเนีย ปี ๒๕๖๓ กรุงบูเอโนส ไอเรส ประเทศอาร์เจนตินา ปี ๒๕๖๔ กรุงเยเรวาน ประเทศอาร์เมเนีย และ ปี ๒๕๖๕ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

นับเป็นความภาคภูมิใจอย่างยิ่งที่กรุงเทพมหานคร ได้รับการคัดเลือกให้เป็นเมืองหนังสือโลก ซึ่งมีใช้เกียรติที่ได้รับการคัดเลือกเท่านั้น แต่นั่นหมายถึงกรุงเทพมหานคร จะผลักดันยุทธศาสตร์ต่างๆ เพื่อผลักดันให้ประชาชนชาวไทยมีโอกาสเข้าถึงการอ่านอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นอ่านเพื่อรู้ อ่านเพื่อรัก อ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้สมกับการได้รับการคัดเลือกให้เป็นเมืองหนังสือโลกในปี ๒๕๖๕ ต่อไป

